

Hjemmeeksamen

RETKOM2103 – Ideer, diskurser og makt: Kritiske perspektiver på tekst og samfunn

Vår 2023

Utlevering av oppgaven: 22. mai kl. 11:00

Innleveringsfrist: 25. mai kl. 11:00

Besvarelsen skal være på 6-8 sider (à 2300 tegn uten mellomrom). Litteraturliste kommer i tillegg. Bruk Times New Roman 12. pkt eller Calibri 11. pkt, halvannen linjeavstand.

Dette oppgavesettet består av 5 alternative oppgaver. Du skal svare på **en** av oppgavene gjennom et sammenhengende essay.

I vurderingen av besvarelsen vil det bli lagt vekt på din evne til å bruke pensum aktivt (og med korrekt kildeføring). Dette gjelder også oppgaver hvor det ikke er nevnt spesifikke pensumbidrag.

Til sensor: Dette er altså en hjemmeeksamen, der kandidatene har hatt tre døgn til disposisjon. Det gir tid og mulighet til å konsultere pensumlitteratur, tenke gjennom et resonnement og gjennomføre det. Samtidig er det mer begrenset med tid til strukturering og revidering enn hva enn hjemmeoppgave med lang tidsfrist vil gi. Oppgavene stiller nokså høye krav til selvstendighet og egen refleksjon.

- 1) Les «Nyliberalismens ektefødte barn» av Thomas Hylland Eriksen og Arne Johan Vetlesen fra 2016 (vedlegg 1 og også tilgjengelig [her](#)). Drøft hvilken forståelse av ideologi-begrepet som ligger til grunn i denne teksten og hvilke ideologiske premisser kritikken selv bygger på.
- 2) Les Jostein Gaarders kronikk «Guds utvalgte folk» fra 2006 (vedlegg 2 og også tilgjengelig [her](#)). Gjennomfør en diskursanalyse av teksten og diskuter dens betydning i et samfunnsmessig perspektiv. Selve diskursanalysen kan f.eks. ta utgangspunkt i intertekstuelle koblinger, implisitte antagelser og/eller måten

sentrale begreper tilskrives betydning på i teksten (jf nodalpunkter som beskrevet av Brænder et al.).

Diskursanalyse er vanskelig, og på BA-nivå er det en særlig utfordring å lykkes ordentlig med tolkning og problematisering. En god diskursanalyse bør ikke være begrenset til å sammenfatte hva noen har sagt; analysen skal kunne si oss noe om hvordan språk former virkelighet, altså hvilke elementer i teksten som etablerer mening på en bestemt måte i lys av en bestemt kontekst og i relasjon til andre tekster. Slik sier analysen oss noe både om aktørens eget utsyn og ideer og om det fellesskap som ytringen springer ut av og virker tilbake på.

Gaarders kronikk er en krevende tekst å analysere. Den bryter med forventede sjangerkrav, bruker litterære virkemidler og analogier og konkrete referanser til Bibelen. Betydningen av disse trekkene ved teksten bør vi forvente at en god besvarelse drøfter virkningen av. Meget gode besvarelser bør også adressere at intensjonalitet og Gaarders tilsiktede bruk av disse analogier og intertekstualitet ikke nødvendigvis harmonerer med leserens mottagelse av teksten. (Og denne divergensen mellom intensjon og lesning bidro også til kontroversene omkring kronikken). Besvarelser på A og B-nivå bør også konkret ta opp konteksten omkring kronikken, som ble skrevet som et svar på Israels aggressive fremferd i Libanon.

- 3) Les «Sosialisme på norsk» (vedlegg 3 og også tilgjengelig [her](#)), i anledning debatten om SVs nye prinsippprogram i 2023 og Rune Slagstads tekst fra 1979 med samme navn (vedlegg 4 og også tilgjengelig [her](#)). Diskuter de to tekstene i lys av grensedragningen mellom sosialisme og sosialdemokrati. I hvilken grad og på hvilke måter kan dette skillet anses som stabilt og uforanderlig over tid?

De to tekstene er av forskjellig lengde og karakter, men lar seg likevel sammenligne. Slagstads er langt mer dyptpløyende og er skrevet for et landsmøtepublikum, mens den ferske teksten er partiledelsens budskap utad om hvordan SV fornyer sin samfunnsanalyse for vår tid. I pensum er det flere tekster som drøfter ideer som ligger til grunn for sosialisme og sosialdemokrati og hvordan grensen mellom de to idétradisjonene har blitt trukket i tidens løp. Hvidstens kapittel er en utmerket kilde, foruten Skjervheims flotte analyse av sosialismens idéverden, samt den korte, poengerte teksten av Langsæther om sosialdemokratiske partiers tilkortommethet. Crossmans tekst (kun MA-pensum) kan også indirekte komme til orde her. Gode besvarelser bør drøfte forholdet mellom den prinsipielle makt- og klassekritikken som sosialismen har med seg fra marxisme og den pragmatiske, langt mindre teoretisk funderte sosialdemokratiske linjen. Hvordan ideer slipes til og anvendes i faktisk politisk konflikt er et gjennomgående tema i Hvidstens bok, og ferdigheter i å tenke på denne måten om ideer og politikk er en forutsetning for å heve dette fra god til meget god besvarelse.

- 4) Les «Tankegodset fra kritisk teori er sosialfilosofiske blindveier» (vedlegg 5 og også tilgjengelig [her](#)) av Tore Wig og drøft hans påstander.

Tore Wigs kronikk retter skarp kritikk mot kritisk teori og brudd med et positivistisk forankret kunnskapsparadigme. Gode besvarelser bør kunne diskutere hans påstander i lys av f.eks. Skjervheims artikkel om samfunnsforskning, der en bærende tese er at all samfunnsforskning er kritisk idet den inngår i en aktiv dialog om det gode samfunn, gjennom spørsmålene som stilles og analysene som gis. Det betyr IKKE verdiladet forskning fri for kriterier om vitenskapelighet, men det innebærer en erkjennelse av forskerens posisjonalt overfor sitt subjekt (og forsåvidt også forskningsobjektens mulighet til å ta del i dialogen). Studentene er også rimelig utrustet til å reflektere over postkolonial teori og feministisk analyse som eksempler på kritisk teori, og meget gode besvarelser bør kunne drøfte hvorvidt disse faktisk byr på holdbare analytiske resonnementer ut fra skjervheimske kriterier. En dose immanent kritikk kan også gjøre det mulig å stille Wigs kriterier opp mot den forskning han selv forfekter og spørre om det er konsistens, hva han ser for seg som samfunnsforskningens rettmessige idealer. Det er i så fall meget gode besvarelser som evner å gjøre et slikt grep på en kvalifisert måte.

- 5) Les Olle Törnquists fremstilling av «the concerned scholar» (i forelesning og via Canvas) i lys av Hans Skjervheims pensumbidrag «[Sosiologien som vitenskap: positiv eller kritisk disiplin?](#)» (1964). Hva innebærer kritisk samfunnsvitenskap for rollen som forsker? I hvilken grad og på hvilke områder er Törnquist forskjellig fra Skjervheim?

